

Deres ref.: 22/1295

Oslo, 5. juli 2022

HØRINGSUTTALELSE FRA RETTSPOLITISK FORENING – HØRING OM FORSLAG TIL FORSKRIFTER TIL NY BARNEVERNLOV

1. Innledning

Rettspolitisk forening (Rpf) er en uavhengig forening bestående av jurister, studenter i juridiske fag og andre interesserte. Rettspolitisk forening arbeider blant annet for å forsvare rettsstatlige verdier og for å bedre den rettslige situasjonen til sosialt vanskeligstilte grupper.

Vi ønsker med dette å knytte noen bemerkninger til forskrift om oppfølging av barn på institusjon og ny tilsynsforskrift.

2. Bemerkninger til forslaget til forskrift om oppfølging av barn på institusjon

2.1. Innledning

Vi er positive til at den foreslåtte forskriften tar sikte på å skjerpe barnevernstjenestens oppfølging av barnet gjennom hele institusjonsoppholdet. Vi stiller oss bak departementets forslag, men med enkelte bemerkninger. Våre bemerkninger knytter seg hovedsakelig til krav til oversikt over tvang på institusjon, forskriftsfesting av antall minimumsbesøk og krav til dokumentasjon på oppfølging av barn og barnevernsinstitusjonen.

2.2. Tvang på institusjon

Det er lite tillitsvekkende at statsforvalteren oppgir ”at det kan synes som om barnevernstjenesten har liten oversikt over om barnet blir utsatt for tvang under oppholdet [på institusjon], og den samlede tvangsbruken barn utsettes for”, jf. høringsnotatets side 8. Vi mener det bør kartlegges hvor utbredt tvangsbruk i barnevernsinstitusjoner er, og at det bør opprettes et register hvor tvangsbruk registreres.

En slik kartlegging og registrering av tvangsbruk vil underbygge departementets ønskede prioritering om at barnevernstjenesten skal være særlig opptatt av tvangsbruk barnet blir utsatt for på institusjonen, og oppfølging av slik tvangsbruk, jf. høringsnotatets side 16. En kartlegging over tidligere tvangsbruk på institusjon og opprettelse av et register over tvangsbruk, kan legge til rette for at barnevernstjenestene foretar ytterligere vurderinger av barnas behov for oppfølging på institusjon.

Et register vil videre være i tråd med den nye barnevernsloven § 10-4 første ledd, hvor det følger at «institusjonen skal arbeide systematisk for å forebygge tvang og andre inngrep i barns personlige integritet».

2.3. Forskriftsfesting av antall minimumsbesøk

Når det gjelder spørsmålet om forskriftsfesting av et gitt antall minimumsbesøk, mener vi det bør forskriftsfestes at barnevernstjenesten skal besøke institusjonen så ofte som nødvendig, men minimum fire ganger i året. Vi er ikke overbevist av departementets vurdering av hvorfor Barneombudets forslag ikke bør innføres. Tilstedeværelse og jevnlig kontakt med barna på institusjon er en forutsetning for å nå forskriftens mål om å tydeliggjøre barnevernsinstitusjonens ansvar for barnet.

Dessuten vil forskriftsfesting av minimumsbesøk fra barnevernet på institusjon være forenlig med barnevernsloven §§ 1-3 om «barnets beste», 1-4 om «barnets rett til medvirkning» og 1-6 om «barns rett til nødvendige barnevernstiltak». Ikke minst tilrettelegger forskriftsfesting av minimumsbesøk for at barnevernet kan ivaretas sin rett og plikt etter § 2-2 til å gjennomføre nødvendige undersøkelser og igangsette frivillige hjelpetiltak etter den nye barnevernsloven § 3-1. Det påpekes videre at det lovfestede kravet i den nye barnevernsloven § 10-1 om å gi barn som oppholder seg på institusjonen «forsvarlig omsorg og behandling», vanskeliggjøres dersom det ikke er forskriftsfestede antall minimumsbesøk.

Departementet viser til at det det er ”vanskelig å fastsette et treffende minimumskrav til antall besøk”, jf. høringsnotates side 17. Vi er enige i at behovet for besøk varierer for hvert enkelt barn, men mener at departementet ikke lykkes i å underbygge forskjellen mellom oppfølgingsbesøk i fosterhjem kontra oppfølgingsbesøk i barnevernsinstitusjoner. Vi mener at det ikke foreligger tilstrekkelige grunner til at tilfellene ikke skal reguleres likt. I begge tilfeller er det tale om sårbare barn med ulike behov og bakgrunn, hvor minimumskravet vil fungere som en sikkerhet mot at færre besøk enn fire ganger i året gjennomføres.

2.4. Krav til dokumentasjon

Det er videre lite tillitsvekkende å lese at det i forbindelse med rapporter og tilsyn er oppdaget at barnevernstjenesten sviker i å dokumentere sin oppfølging av barnet og vurderingene av om barnet får hjelp, omsorg og behandling, jf. høringsnotatets side 19.

Uten slik dokumentasjon vil man ikke ha tilstrekkelig grunnlag til å vurdere hvorvidt barnets beste er vurdert og hensyntatt til enhver tid. En slik mangel på vurderingsgrunnlag/kontrollmekanisme utgjør et stort rettssikkerhetsproblem både for de barna som er underlagt barneverntjenestens omsorg og for samfunnet i sin helhet.

Det er langt på etterskudd at barnevernstjenesten overholder sin lovpålagte plikt til å føre journal. Vi håper presiseringen i § 3 femte ledd i forslaget til ny forskrift medfører at barnevernstjenestens faktisk overholder denne plikten.

3. Bemerkninger til forslaget til ny tilsynsforskrift

Foreningen stiller seg bak departementets vurderinger av at dagens krav til regelmessige stedlige tilsyn bør videreføres. Særlig er meldte og uanmeldte tilsynsbesøk et viktig virkemiddel for å se til at barnevernsloven blir overholdt. Departementets konklusjon her er viktig for å ivareta barna på institusjon sin rettssikkerhet.

Eventuelle spørsmål kan rettes til styret i foreninga på e-post styret2@rpf.no.

Med vennlig hilsen

Ermal Veliqi, Victor Haaland og Petter Dines Olsen
Rettspolitisk forening